

EPISTOLE ISTORICE (I)

Virgil Mihăilescu-Bîrliba

În cadrul genului epistolar, corespondența dintre istorici are o semnificație suplimentară, întrucât poate dezvălui multe dintre detaliile procesului istoriografic. De aceea, încurajat și de apariția altor lucrări de acest fel, dintre care ultima pare a fi cea a domnului academician Mircea Petrescu-Dîmbovița¹ (*Arheologia Moldovei*, XXVI, 2003, p. 331-343), am trecut la valorificarea acestui adevărat tezaur de informații, pe care-l reprezintă corespondența prin care m-au onorat mulți dintre iluștrii istorici români și străini.

1. BUCUR MITREA (1909-1995)

Născut la Rășinari (jud. Sibiu), a făcut studiile secundare la Sibiu și universitare la București (1931), unde a fost remarcat de profesorul Scarlat Lambrino², care l-a susținut în cariera sa științifică. Membru al Școlii Române din Roma (1936-1938), doctor în istorie (1940) și apoi doctor docent. Cercetător și șef de sector la Institutul de Arheologie din București (1944-1975); redactor responsabil al publicației *Studii și cercetări de numismatică*. Numismat și arheolog; a întocmit pentru prima oară o sinteză despre descoperirile monetare din Dacia preromană (**Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista**, în *Ephemeris Dacoromana*, X, Roma, 1945), care a fost distinsă în 1946 cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române; caz rar, în anul 1967, a primit a doua oară același premiu al Academiei Române pentru cartea **Necropole din secolul al IV-lea în Muntenia** (coautor C. Preda). Inițiator și organizator al Cabinetului Numismatic al Institutului de Arheologie din București (în colaborare cu C. Preda, Gh. Poenaru Bordea, M. Chițescu și N. Nicolae).

A participat la săpăturile arheologice de la Zimnicea, Dinogetia,

¹ Prof.dr.doc. Mircea Petrescu-Dîmbovița, fost profesor de arheologie la Universitatea „Al.I. Cuza” Iași și director al Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol” (1967-1989), autor al unor importante cărți și studii despre preistoria României; membru al Academiei Române.

² Scarlat Lambrino (1891-1964), profesor de epigrafie și istorie antică la Universitatea din București (1927-1944) și de litere al Universității din Lisabona (1947-1964), fost director al Muzeului Național de Antichități (1935-1944) și al Școlii Române de la Roma (1941-1947), urmaș al lui Vasile Pârvan la conducerea săpăturilor de la Histria.

Noviodunum, Suceava, Cetatea Neamțului, Spanțov, Gogoși-Cacaleți, Satu Nou, Independența, Sultana, Izvoru, Alexandru Odobescu, Olteni etc. și ne-a lăsat o vastă operă științifică (alcătuită din câteva sute de cărți, studii, note, recenzii, articole din presă ș.a.). Date suplimentare despre Bucur Mitrea, pot fi găsite în *Arheologia Moldovei*, XIII, 1990, p. 271-275 și XIX, 1996, p. 339-340.

Profesionalismul și devotamentul său pentru studierea trecutului au fost vizibile nu numai în activitatea schițată mai sus, ci în fiecare dintre amintirile celor care l-au cunoscut. Nu este de prisos să amintesc aici, că o mare parte dintre publicațiile aflate astăzi la Cabinetul Numismatic al Institutului de Arheologie au fost donate de către Bucur Mitrea, după ce au fost obținute cu mari eforturi (unele din străinătate) și au fost legate cu grijă (marcate cu sigla **B.M.**). Sau, când – spre rușinea noastră a celor tineri, care ironizam asemenea atitudini și, care, pe atunci nu le înțelegeam – profesorul se cobora personal în curtea institutului bucureștean pentru a curăța inscripțiile acoperite de zăpadă, care evident că le afecta.

Pentru noi, cei de astăzi, obișnuiți cu mesajele electronice fugitive, poate constitui un model stilul său plin de distincție și colegialitate binevoitoare³.

1.

București, 11 sept. 1968

Stimate tov. Bîrliba,

Cu poșta de astăzi am primit scrisoarea d-tale, scrisă pe data de 3 crt. Țin să-ți mulțumesc foarte mult pentru știrile noi pe care mi le dai în legătură cu descoperirile monetare din Moldova.

Acum îți comunic și eu că am intrat în legătură cu Muzeul din Tecuci, dar rezultatul este negativ. Este și acesta unul.

În ceea ce privește Muzeul din Bacău, am cerut oficial informații pentru cronică⁴.

Aștept. Poate ar fi bine ca Dta să nu mai insiști. Să nu se creadă cine știe ce.

³ Reproducerea corespondenței de mai jos este conform ortografiei din acel moment și, de obicei, urmează ortografia autorului.

⁴ Urmărind semnalarea cât mai grabnică a descoperirilor monetare, Bucur Mitrea a inițiat și a susținut timp de peste 30 de ani **Cronica descoperirilor monetare din România** (și cu versiunea în limba franceză) apărută alternativ în *SCIV(A)*, *Dacia* sau în *BSNR*; după decesul său, această cronică a mai fost publicată doar pentru scurt timp (1996).

În ori ce caz îți mulțumesc și pentru cât am aflat.
Cu urări de bine,

B. Mitrea

2.

București, 17 ian. 1969

Iubite tov. Bîrliba

Am primit de la Crawford⁵ alăturatul anunț de publicație cu specificarea că dacă mă înscriu pînă la 15 febr. lucrarea costă 2,15 lire engleze⁶. Aș dori s-o cumpăr și o vom folosi cu toții fără îndoială.

Ai putea ruga cunoștințele d-tale de la Londra spre a vărsa suma în contul meu și eu mă oblig prin d-ta să-i trimit cărți românești de care are nevoie.

Ce zici ?

Cu multe urări de bine,
al d-tale
B. Mitrea

3.

București, 3 febr. 1969

Stimate tov. Bîrliba,

Azi am primit scrisoarea Dtale și-ți mulțumesc pentru bunăvoia arătată.

Noi așteptăm să vedem rezultatul. Dacă el va fi pozitiv, voi onora cu cărți comanda făcută, iar cînd va apare cartea, fără îndoială că-ți va sta la dispoziție spre studiere.

Cu calde urări de succese în continuarea efortului ce-l faci.

B. Mitrea

4.

București, 11 martie 1969

Iubite tov. Mihăilescu-Bîrliba,

⁵ Michael H. Crawford, renumit numismat și istoric al antichității, profesor la Cambridge și University College London, membru al Academiei Britanice (1980) etc., autor al mai multor cărți și cataloage de referință (**The Roman republic, Roman Republican coin hoards, Roman Republican coinage, Coinage and money under the Roman Republic: Italy and the Mediterranean economy, La moneta in Grecia e a Roma ș.a.**).

⁶ **Roman Republican coin hoards**, London, 1969.

Am primit scrisoarea d-tale din 7 curent cu interes și plăcere.

Interes fiindcă văd că se rezolvă problema cărții lui M. Crawford, **Tezaurele de monede romane republicane**. Eu rămân mereu debitor față de d-ta cu lucrări românești de arheologie privind neoliticul. Prima ți-o voi da când vei veni la București. Este nouă, despre neolitic, și sigur îl va interesa.

Cu revista pe care vrei să o scoți va mai trebui să stai de vorbă, pentru conținut și tehnică, și cu alții cu mai multă experiență. Cu ideea sînt de acord și, desigur, voi sprijini-o cu colaborarea mea.

Problema a treia: Referatul. Sînt de acord cu planul, cu specificația ca dimensiunile cap. I și II să fie reduse la strictul necesar, iar cap. III să formeze și ca dimensiuni și ca conținut, partea principală a lucrării.

M-ar interesa lucrarea Evei Kolnikova⁷.

Propun ca pt. rev. de numism. *SCN*⁸ să vă adresați oficial prin scris EDITURII ACADEMIEI – din Buc.

Cu alese sentimente, B. Mitrea

5.

București, 24 martie 1969

Iubite tov. Bîrliba,

Zilele acestea poșta mi-a făcut o surpriză deosebit de plăcută: Mi-a adus cartea lui Crawford. Țin să-ți comunic și d-tale și să-ți mulțumesc în mod deosebit. Deasemeni grațitudinea mea se îndreaptă și spre dl. Nandriș⁹, căruia-i rămân dator cu cărți de specialitate (preistorie). Asupra acestui capitol vom discuta împreună, când vei reveni pe la București.

Cu multe urări de bine, al d-tale

B. Mitrea

6.

București, 2 XII 1969

Iubite tovarășe Bîrliba,

Am primit scrisoarea dumatăle prin care ne ceri relații în legătură

⁷ Eva Kolníková, foarte cunoscută numismată, autoare a unor numeroase cărți și studii despre monedele antice (celtice, romane, bizantine etc.) din Slovacia.

⁸ *Studii și cercetări de numismatică*.

⁹ John G. Nandriș, bine cunoscut om de știință britanic (preistorician) – de origine română – profesor la University College London; tatăl său, Grigore Nandriș, cunoscut lingvist, profesor la Universitatea din Cernăuți, a emigrat în Occident (profesor la Strasbourg), după ce Bucovina de nord a fost anexată de fosta Uniune Sovietică în 1940.

cu examenul de doctorat.

După ce ne-am consultat cu tov. Prof. D. Tudor¹⁰, care a venit azi pe la institut în aceeași problemă, și după ce a fost de acord și tov. Acad. Prof. Em. Condurachi¹¹, a rămas stabilit ca examenul dumatăle să aibă loc pe data de 15 decembrie, în jurul orei 11.

Cu prietenești urări de bine,

B. Mitrea

7.

București, 29 iunie 1970

Stimate tov. Bîrliba,

Pe ziua de luni, 6 iunie, a. c. voi sosi cu soția, la Piatra pentru 2-3 zile. Te rog să fii bun să te îngrijești de o cameră la un hotel bun.

Sper să vin și cu articolul pt. Petrodava II¹².

Cu alese sentimente de prețuire

al Dtale

B. Mitrea

8.

București, 23 iulie 1970

Iubite tov. Bîrliba,

Țin întâi să-ți exprim și prin scrisoare mulțumirile mele afectuoase pentru amabilitatea arătată în tot timpul șederii mele la Piatra. Soția mea mi se alătură cu recunoștință. De asemenea te rog să fii interpretul sentimentelor noastre de grațitudine pe care le exprimăm Doamnei și Domnului H. Mihăilescu, părinții Dvs. Aceleași sentimente le exprimăm cu plăcută aducere aminte și Doamnei Bîrliba. Credem că nici dînsa nu ne va ocoli cînd va veni la București.

În ce privește contribuția mea la numărul următor al revistei Dtale, este gata, doar să-i adaug notele.

¹⁰ Dumitru Tudor (1908-1982), fost bursier al Școlii Române de la Roma, profesor la Universitățile din Iași (și decan) și București, conducător de doctorat (numismatică antică), arheolog și istoric al antichității, autor a peste 800 de cărți, studii și articole etc., laureate de trei ori al premiilor Academiei Române.

¹¹ Academician Emil Condurachi (1912-1987), fost profesor la Școala Superioară de Arhivistică din București (1940-1947) și la Universitatea din București (1947-1987, decan 1949-1950), arheolog și istoric al Antichității; în perioada 1956-1970 a fost director al Institutului de Arheologie din București, iar din 1949 a condus șantierul arheologic de la Histria. Președinte al Societății Numismatice Române între anii 1958-1983.

¹² Publicația muzeului din Piatra Neamț, *Memoria Antiquitatis. Acta Musei Petrodavensis*.

Te aștept în București. Cu alese sentimente de prețuire,
al Dtale,
B. Mitrea

P. S. Revista Dtale a făcut o frumoasă impresie la Institut.

N. B. Am cumpărat Dicționarul limbii române pentru Nudelman¹³.

9.

București, 7 dec. 1970

Iubite Domnule Bîrliba,

Am întocmit rezumatul articolului meu. Ți-l trimit alăturat, în două exemplare. Te rog să completezi cu nr. fig. (vezi nota marginală). Traducerea într-o limbă europeană te rog s-o faci local. Mie-mi reții nota de plată.

Pentru ilustrații, te rog să întocmești Dta o listă.

Cu multe urări de bine, pentru Dta și întreaga familie.

Cu alese sentimente de prietenie, al Dtale

B. Mitrea

10.

București, 14 ian. 1971

Iubite tov. Bîrliba,

Zilele acestea am primit scrisoarea Dtale din 8 crt. și mai înainte, pachetul cu cele patru exemplare din *Carpica*. Pentru toate, te rog să primești caldele mele mulțumiri.

Din plic am reținut „Cronica descoperirilor”, care, după câte înțeleg este destinată pentru numărul următor din *Memoria Antiquitatis*. Vom mai vorbi noi și o vom îmbunătății și mai ales completa (dar când vei veni la București).

Mi-au făcut mare plăcere exemplarele din *Carpica*. Te rog să-mi comunici costul total, spre a-l putea trimite prin poștă.

Cu societatea numismatică ar fi bine să-ți organizezi deplasarea la Buc. ca pe 31 ian. să fii la ședința Societății și să ții comunicarea cu descoperirile monetare, la care să adaugi și *tezaurele*.

Cu multe urări de bine pentru Dta și întreaga familie

B. Mitrea

¹³ A.A. Nudel'man, bine cunoscut numismat din R. Moldova.

11.

București, 29 ian. 1971

Dragă tov. Bîrliba,

Azi, într-un moment de „relache” am luat articolul Dtale, l-am citit și pus la punct cu Sydenham¹⁴, dar numai la denarii din descriere. În text, în vreo două locuri, rămîne să completezi D-ta. Mi-am îngăduit să fac cîteva mici corectări. Le vei vedea. Dacă ești de acord, bine, dacă nu, iar bine.

Încolo textul este bun și merge, iar încheierile sînt judicioase, nu vă hazardați. Am cetit și notele. Și ele sînt bine întocmite.

Vă urez la toți, multă sănătate; Doamnei Bîrliba, care a avut amabilitatea să-mi traducă rezumatul, mii de mulțumiri. Urări de bine și sănătate Doamnei Mihăilescu și Domnului Mihăilescu.

B. Mitrea

12.

București, 9 martie, 1971

Iubite tov. Bîrliba,

Am primit azi scrisoarea Dtale, iar ieri am primit și cele două exemplare din Catalogul de la Iași. Pentru amîndouă, calde mulțumiri.

Deasemenea felicitări și sănătate părinților și tînărului Lucrețiu-Ion. Să vă trăiască și să trăiți.

*

Alăturat îți trimit 10 art. din SCN, la care se adaugă *Catalogul Iași*¹⁵, pe care-l ai, cu rugămintea să întocmești *rezumate* pentru *Numismatic Literature*¹⁶. Ele vor fi, numai de data aceasta, exclusiv în românește. Ar fi bine ca totul: material și rezumate să le *primesc pînă cel mai tîrziu 20 mart.*

Totul după modelul alăturat, dar cu semnătura d-tale.

Cu multă prietenie

B. Mitrea

P. S. Respectuoase sărutări de mîini doamnelor și calde urări tăticii, BM.

Historical letters (I)**Summary**

Twelve letters addressed to the author by professor Bucur Mitrea
are published.

¹⁴ E.A. Sydenham, numismat englez, autor al unor cataloage de identificare a monedelor romane republicane

¹⁵ G. Crăciun, E. Petrișor, *Catalog numismatic*, Iași, 1970.

¹⁶ *Numismatic Literature* (New York), publicație editată de American Numismatic Society, care înregistrează bibliografia numismatică apărută pe plan mondial (bianuală), profesorul B. Mitrea urmărind cu obstinație consemnarea realizărilor românești din domeniu.

București, 11 martie 1969

Virgil Ilișăilescu - Părliba
 Calea Pricăului, Bloc E, scara D
 Etaj III, ap. 54
Piatra Neamț

Dragă domn. Mihăilescu - Părliba,

Am primit scrisoarea d-tale din 7 curent
 cu interes și plăcere.

Interes fiindcă văd că se rezolvă problema
 cărții lui dl. Crawford, Trăsurile de marelui
 român republican. Eu rămân marele debi-
 tor față de d-ta cu lucrări românești de arhe-
 ologie privind neoliticul. Prima ț-i-o vîda
 cînd vei veni la București. Este nouă, desigur
 neolitic, și ție ți va interesa.

Cu revistă pe care vei să o scoti. va mai trebui
 să stai de vorbă, pentru continut și tehnică, și cu alții
 cu mai multă experiență. Cu ideea este de acord
 și, din păcate, mi s-a spus că colaborarea mea.

Problema a treia: începutul. Sunt de acord
 cu planul, cu specificarea a dimensiunile cap.
 II să fie reținute la nivelul necesar, iar cap.
 III să formeze și a dimensiunii și a continut, partea
 principală a lucrării.

U-a interesat lucrarea domnului Dolnicov.

Profum a pt. vt. de numit. SC N să vă găsiți.
 Fidele prin scris EDITURII ACADEMIEI - din București

București, 11 sept. 1968

Stimate tor. Bîrliba,

Cu poșta de astăzi am primit
Scrisoarea d-tale, scrisă pe două la 3
crt. Țin ră-ti mulțumesc foarte mult pentru
știrile noi pe care mi le dai în le-
gătură cu descoperirile monetare din
Moldova.

Am ți comunic și eu că am întot
cu legătură cu Muzeul din Tecuci, dar
rezultatul este negativ. Este și acesta
unul.

În ceea ce privește Muzeul din Bacău
am avut oficial informații pentru scrisă.
Ortept. Poate ar fi bine ca d-ta să nu
mai insiști. Să nu se crească cine
știe ce.

În mi e ca ți mulțumesc și pentru
cât am aflat.

Cu urări de bine,

B. Lețcu